

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds H. Amelink, Lekdijk 82 b, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Rotterdamse Rijweg 174, Rotterdam-8

E. R. POSTMA — EINDHOVEN

PSALM 126

Van dichters, edelstenen en stro

„Himmelhoch jauchzend — zum Tode betrübt” schijnt een goede samenvatting van Ps. 126. Dit citaat van Goethe mag dan al uit een heel andere denkwereld stammen, de meeste exegeten zijn het er wel over eens, dat het begin van dit lied in majeur en het slot in mineur getoonzet is. 't Is ten dele waar. Afgezien daarvan — de psalmist moet een dichter bij de gratie Gods geweest zijn. In enkele strophen weet hij Israëls contrastrijke levenssituatie onnavolgbaar uit te beelden: wat heeft een goede dichter weinig woorden nodig!

De psalmen 120-134 vormen onbetwistbaar een eigen bundeltje binnen het psalmboek. 't Zijn o.i. (maar dat mag men rustig betwisten) de liederen van de optocht van Babel naar Kanaän. Het is ook heel goed mogelijk, dat ze later als „pelgrimsliederen” hebben gediend. Zou Israël niet zingen als het van heinde en ver Jeruzalem bezocht bij gelegenheid van de grote feesten. Gods volk is een zingend volk — het heeft (had?) dichters en dichters: liedboeken behoren tot de geregelde bagage. Zelfs al had Paulus niet psalmen, lofzangen en geestelijke liederen als uitdrukkingvorm van dankbaarheid genoemd (Col. 3 : 16), Gods gemeente zou het zingen niet kunnen laten. Paulus trouwens ook niet (bijv. Rom. 11 : 33-36). Moge het werk van woord-begenadigden goud, zilver en diamant zo goed als hout, hooi of stro opleveren, de gemeente zingt, openlijk of „clandestien”. Zij kan het zingen niet laten, al valt het te wensen dat zij stro van edelstenen weet te onderscheiden.

Het edict van Kores

Binnen het genoemde bundeltje vallen, naar onze bescheiden mening, dan nog weer tenminste twee groepen aan te wijzen. De eerste cyclus handelt over de eigenlijke tocht (Ps. 120-125) en eindigt met de zegewens: vrede zij over Israël. De tweede cyclus, beginnend met Ps. 126, wekt de indruk dat de eigenlijke tocht (wat 't aantal kilometers betreft)

voorbij is. Van nu af gaat het om de verwerkelijking van Israëls vrede. Echt vrede is het pas, als de wederopbouw voltooid is. Het lied begint met een herinnering aan het moment van vertrek uit Babel. Om nooit te vergeten! Gebeden was er in Babel, gehoopt en geklaagd. Tot het vuur van het gebed gedoofd, de hoop uitgeblust was en de meeste bid-ders begraven. En als dan niemand meer durft te hopen, breekt het jubeljaar aan. Herauten boodschappen stad en land het edict van Kores (2 Kron. 36 : 22, 23; Ezra 1 : 1-11). Opvallend is diens beweegreden: de HERE heeft mij bevolen Hem een huis te bouwen te Jeruzalem in Juda. En — aansluitend —: wie nu onder u tot enig deel van zijn volk behoort — zijn God zij met hem, hij trekke op naar Jeruzalem... en bouwe het huis van de HERE. Israëls plaatsgenoten moeten aan hen, boven een eventuele vrijwillige gave, een gedwongen schatting in zilver en goud meegeven, terwijl Kores zelf het gouden en zilveren gerei van Jeruzalems tempel vrijgeeft, alles onder het motto: voor de tempel van de HERE te Jeruzalem. We weten dus waar we Israël, na aankomst zoeken moeten.

Het edict van Jahweh

Ook gaan de boeken open, bijv. het tweede gedeelte van het boek Jesaja. Profeten gaan rond van huis tot huis met Góds edict: o alle gij dorstigen, komt... (Jes. 55 enz.). Woorden die dood leken worden opnieuw levend: God hééft wat te zeggen! In gunst heeft Hij zich weer tot zijn volk gewend — er wordt een generaal pardon afgekondigd (Jes. 40). En zo komt dan toch die dag waarvan ze tenslotte alleen nog maar gedróómd hadden — maar zijn dromen geen bitter bedrog (Jes. 29 : 8, 9)? Déze keer niet: daar staan ze klaar, gepakt en gezakt, de beurzen zwaar van Babels goud. Dat zou je gedroomd hebben? Nee, 't is de ongelooflijke werkelijkheid — toen welde het lachen in hen op, blijdschap doorstroomde hen als nieuw leven. Ach, wie zal het die dichter verbeteren: toen waren wij als

degenen die dromen, toen werd onze mond vervuld met lachen, onze tong met gejuich.

Israël beseft: daar is iets groots verricht. Het is ongelooflijk. En zo denken ook de gojim (de niet-israëlieten) erover: Jahweh heeft grote dingen bij hen gedaan. Gods naam was bij de gojim bekend geraakt, zelfs bij Kores. Niemand zegt: die goocheme joden. Evenmin: die diplomatieke Kores. De eer is voor de Heer!

Tranen op het feest ?

Maar net als je denkt: 't feest gaat beginnen, komen de tranen... Waarom nu een klaagzang: HERE, keer ons lot als beken in het Zuiderland?

Natuurlijk: 't beeld is begrijpelijk. De bruinrode steppen van de Negev tooien zich in een ogenblik met mals gras en bonte bloemenpracht als de uitgedroogde rivierbeddingen zich vullen met regenwater. Maar waarom slaat de vreugde zo plotseling om? Want wie met tranen zaaien, zijn echt niet blij.

De wonderlijkste dingen zijn over dat „met tranen zaaien” gezegd. Ze variëren van „een spreekwoord” tot „een oud kanaänietisch cultisch gebruik”. 't Mag waar zijn: uit Egypte kent men het gebruik van „onder tranen zaaien”. Men zag in het openploegen van de grond en het strooien van het zaad het begraven van een god (Osiris). Maar men mag toch niet aannemen, dat in één adem gesproken wordt van Gods grote daden en van 't navolgen van kanaänietische godsdienstige gebruiken?

Ook hier is weer de simpelste verklaring de beste. Denkt u eens even in hoe op die lange tocht de ouderen de kinderen met enthousiasme het land van melk en honing en de stad van de vrede hebben geschilderd. Hóórt u het de kinderen, bij aankomst, teleurgesteld uitroepen: is dat nu alles, moeten we dáár wonen, in die puinhopen?

Vergeet niet: de scepter der goddeloosheid rust nog steeds op het erfdeel der rechtvaardigen (Ps. 125 : 3). Edom en anderen hebben op verschrikkelijke wijze huisgehouden in het beloofde land. De aanblik van stad en land is om te huilen. De stad is één ruïne, de akkers zijn bezaaid met steen en puin, de wijngaarden verwoest (vgl. Jes. 5 : 1-7).

Goed, dan zet je er samen de schouders onder. Je maakt de ruïnes zo goed en zo kwaad als 't gaat bewoonbaar voorlopig. Je ruimt het puin van de akker en de kinderen helpen dapper mee. Maar als de zaaitijd is aangebroken en nog de helft niet van de akker kon worden geploegd, zou je dan niet met tranen in de ogen het koren zaaien in de halve vo-

ren? Geeft de herbouw van de tempel niet hetzelfde beeld (Ezra 3 : 10-13)?

Feest — ondanks de tranen

Nee, het gebed om een keer van het lot als beken in de Negev is geen overbodige luxe. Met tranen in de ogen gaat de zaaier over zijn akkertje. De kinderen zijn ontgoocheld: is dat nu het beloofde land? Is dat nu waar iedereen onderweg zo enthousiast over was? Neem 't de jeugd niet al te kwalijk als ze, tot op vandaag toe, zegt: wat een puinhoop... zelfs in de kerk. De voormalige heidenen uit Efeze en Rome zagen 't op een gegeven ogenblik ook niet meer zitten... lees er de brief aan de Hebreënen maar op na. Maar niemand vergete: de HERE heeft grote dingen gedaan. En Hij doet ze nog steeds. Hijzelf ging met Israël terug (Jes. 55!), en Israël, jong en oud, mag meehelpen aan het herstel: God neemt ze zelf in dienst. Laten dan in 't be-ging de tranen in de ogen springen, straks, in de oogsttijd, komt de maaier juichend thuis: dragende zijn schoven. Zijn mond is tóch weer vervuld met lachen, zijn tong met gejuich. De vrede, het herstel begint al vorm te krij-gen!

IN DIT NUMMER

Pagina 37

Ds E. R. Postma,
Psalm 136

Pagina 38

Ds H. Smit,
Leven uit de wet?

Prof. C. Veenhof,
Een „rückwärts gekehrter Prophet”

Pagina 40-41

D. W. L. Milo,
Instrumentale kerkmuziek

Ds C. P. Plooy,
De brief van Jakobus

Pagina 42

Mej. C. J. Verburg,
Uithuisplaatsing

H. SMIT — DEN HELDER

LEVEN UIT DE WET?

In de discussie over een akkoord van kerkelijk samenleven kwam soms de gedachte naar voren, dat we elkaar en onszelf niet behoren te binden, waar de Schrift ons niet bindt. Doen wij dat toch, zo werd betoogd, dan is onze regeling niet in te passen in het geheel van de lichte last en het zachte juk van Christus. Zij zou haar eigen hardheid met zich meebrengen en ons ongemerkt leiden naar een nieuwe versie van een leven-uit-de-wet.

Leven uit de wet — dat is wel een heel ernstige typering. Ze combineert verschillende elementen. Allereerst komt een „slavenjuk” in ons gezichtsveld. Maar daar komt nog bij, dat men uit die slaafse gehoorzaamheid zijn heil en welvaart verwacht.

Men kan niet beweren, dat het gesignaleerde gevaar denkbeeldig is en dat de broeders, die zo denken, tegen windmolens vechten. Het is niet tegen te spreken, dat leven naar het akkoord in de praktijk vaak verworden is tot een vorm van leven uit de wet.

Het is in procedures wel voorgekomen, dat de primaire vraag naar het geloof in Christus en naar het leven uit dat geloof zorgvuldig werd vermeden en vervangen (omgevormd, zo u wilt) tot de vraag naar de gehoorzaamheid aan de regels van het akkoord. Dan bracht blijkbaar dat akkoord zijn **eigen, zelfstandig „strafgerecht”** met zich mee. En het is juist die „verzelfstandiging”, die de regeling gaat omvormen tot een nieuwe wet, een hard juk en een zware last, vreemd van Christus.

Toch is het niet onvermijdelijk, dat „regels” leiden tot een leven uit de wet. Dat is mijns inziens door ds G. van Keulen op de vergadering van 8 september jl. helder aangetoond. Ik kan hier maar heel kort iets noemen.

In 1 Cor. 16:1 spoort Paulus de Corinthische christenen aan om elke eerste dag der week naar vermogen iets weg te leggen met het oog op zijn inzameling voor de behoeftige heiligen te Jeruzalem. Een kleinigheid, zult u zeggen. Ja, maar leerzaam. Hier wordt een ordenend element ingedragen in het leven van de liefde tot de heiligen, opdat zo die liefde aan daadwerkelijkheid en effect zal mogen winnen! En al lezen we die regeling in een brief van Paulus, ze is toch doodgewoon menselijk, geen Goddelijke inzetting! Blijkbaar vreest Paulus van deze voorgestelde „zelf-binding” geen bederf voor de zuiverheid van de liefde. Het zal goed gaan, zolang die Corinthische christen zijn leven-

Kerkelijk Leven

naar-de-regel verantwoordt door een directe verwijzing naar het gebod van Christus tot betrachtting van de broederlijke liefde. Natuurlijk zal het ook hier mis gaan, zodra die Corinthiërs Christus en de heiligen uit het oog verliest. Hij zal de regel dan mogelijk wel handhaven, maar ze wordt dan een ding-op-zich. Een zelfstandigheid! Daar heb je dan als het ware een gesloten circuit. De regel om de regel. Een vicieuze

C. VEENHOF - KAMPEN

Een „rückwärts gekehrter Prophet”

Het opschrift boven dit artikel zal vermoedelijk niet alle lezers aanstonds duidelijk zijn.

Ik hoop dat als ze gelezen hebben wat hierna volgt dat niet meer het geval zal zijn.

Het woord dat hierboven staat schoot me te binnen nadat ik in de voorbije weken enkele fragmenten van krantenartikelen had gelezen die mij bijzonder troffen. Ik zal eerst die stukjes uit de krant hier laten afdrucken.

■ „dom”

Het eerste is van prof. Berkouwer. Die schreef enkele weken geleden een artikel in het „Gereformeerd Weekblad” met het opschrift: „Het grijze verleden”. Hij vertelt daarin dat hij eens een bezoek bracht aan Karl Barth toen deze al zeer oud was. Barth was, toen Berkouwer hem opzocht, ernstig ziek. Tot zijn verwondering trof Berkouwer de grote Bazelaar aan lezend in een biografie van een oude theoloog. Het bleek hem dat Barth zich bijzonder voor die oude tijd interesseerde. En dan vooral in verband met **eigen** tijd en **eigen** denken. En dan schrijft Berkouwer het volgende. Men kan dan „van historische belangstelling spreken, maar die heeft met koele, gedistancieerde aandacht niets te ma-

circel. In dit klimaat treedt de christen af en komt de farizeeër op!

Hoe moeten we nu vermijden, dat een akkoord tot een nieuwe wet wordt? En hoe moeten we bereiken dat het dienstig blijft om de onderlinge liefde aan daadwerkelijkheid en effect te laten winnen?

Een akkoord moet christelijk, geestelijk, gehanteerd worden. Dat is het juiste antwoord. Maar vanuit het Corinthische voorbeeld is een zekere concretisering wel mogelijk. Waarbij dan tevens het gesignaleerde kerkelijk falen lering en vermaan verstrekt. Laat ons de verantwoording van ons ordelijk handelen nooit halen uit het blote bestaan van een akkoord en uit de inhoud-op-zich. Laat nooit de neiging toe de primaire vragen „ordelijkheidshalve” te vermijden. Want dan wordt het akkoord een zelfstandigheid, een nieuwe wet.

Wij moeten in staat en bereid zijn ons ordelijk handelen te verantwoorden door een directe verwijzing naar het liefdegebod van Christus. Dan zal het akkoord zijn bescheiden functie behouden: een „kanaal” voor de liefdedienst.

gaan, maar verheug me er altijd over, wanneer zij zelf daarin zich niet uit de hoogte van de vragen van vroeger afwende.”

Dit citaat is lang.

Maar ik geef het graag door.

Want ik zeg er van harte „amen” op.

Berkouwer geeft voortreffelijk aan waar het in de historische oriëntatie om gaat en welke betekenis die heeft. Ik ben het vooral goed eens met dat „dom”. Wie is de knapste theoloog in de indrukwekkende stroom van het theologische en kerkelijke leven en denken van alle eeuwen?

Hoe meer je je daarin verdiept des te meer kom je onder de indruk van het woord van Bavinck dat het opvallend is van hoe weinig gedachten de mensheid en de kerk in de loop der eeuwen hebben geleefd. Zij worstelden in allerlei variatie altijd opnieuw met dezelfde vragen. Gaven in wezen daarop altijd weer dezelfde antwoorden. En sloegen ook steeds weer dezelfde dwaalwegen in.

Er is een aangrijpende monotonie in de zonden en dwaasheden die de kerk in de loop der eeuwen heeft begaan. En er is ook een aangrijpende gelijkheid in de wijze waarop de kerk steeds weer tot nieuw leven kwam. Namelijk door terugkeer tot de Bron, speciaal tot het Evangelie zoals Paulus dat predikte: het Evangelie van de rechtvaardigheid door het geloof alleen!

Ja, ik ben het in dezen geheel met Berkouwer eens.

Beter dan met een collega van hem, die op de vraag of hij de werken van Groen van Prinsterer gelezen had het verbijsterende antwoord gaf: „Gelukkig niet”.

■ „ontmanteling”

Het volgende stuk dat mij trof is er een uit een krantenartikel van de bekende Amersfoortse predikant dr P. A. Elderenbosch. Hij publiceert het in de Amersfoortse courant. En ik neem het via het Friesch dagblad over. Hier is het:

„Het is mij een onbegrijpelijke zaak dat er in ons land geen Kulturkampf is uitgebroken in de zestiger jaren. Onze konfessionele partijen, groot geworden in de schoolstrijd, hebben verstek laten gaan toen wijlen Cals zijn mammoet in de arena binnenleidde. Er is gezwegen waar geschreeuwd had moeten worden. Dat openbare scholen, die nu eenmaal zonder visie moeten opereren, dit technokratisch onderwijspatroon goed konden gebruiken, is begrijpelijk, maar dat de christelijke school dit geslikt heeft is onbegrijpelijk. Het huidige systeem richt jongeren af op een civilisatie, het vormt niet tot een cultuur. Men heeft het geslikt dat het geschiedenisonderwijs werd ontmanteld — overeenkomstig de grondbeginselen van het personalistisch socialisme dat niet weten wil van lijnen die door de historie lopen. Men heeft dat gedaan ten gunste van uren maatschappijleer, waarvan men verzuimde mede te delen wat dat inhoudt, zodat het vak in de kortste keren de reputatie kreeg van een kletszak”.

Griekenland - Thessaloniki

Het is al weer lang geleden, dat ik een geldactie voerde voor de kleine, christelijke gemeente in Macedonië, die dringend verlegen zaten om een kleine zondagsschoolruimte en vervolgens om een filmprojectie-apparatuur, te gebruiken bij de evangelisatie. Dank zij de gulhartige reactie op de oproep konden we aan beide verlangens tegemoet komen. Daarna is het stil geworden rondom dit Griekenland-project. Enkele getrouwen zijn toch een maandelijks girobiljet blijven overmaken. Alles bij elkaar genomen is er nu nog een bedrag van f 507,— over.

Al lang dacht ik: ik wou, dat ik dit werk kon overdragen aan een gemeente in het land, want zelf kom ik er toch niet aan toe. Laat zich zo'n gemeente nu zomaar aanbieden! Vorig najaar kreeg ik een gemeente-blaadje uit Dordrecht toegestuurd, waarin Wim en Ans de Mol, Rozenhof 27, Dordrecht (tel. 078-4781) vertelden van hun contacten met de gemeente van Thessaloniki. Ze waren daar geweest en hadden er een hartelijk onthaal gevonden. Zij zijn nu bezig te sparen voor een schrijfmachine met griekse letters en het leek me goed het overgebleven bedrag op het gironummer van de gemeente Dordrecht, dat voor deze spaaractie opengesteld is, te storten. Zo blijft het z'n eigenlijke bestemming behouden. Ik doe dit, in de hoop, dat de gemeente van Dordrecht een goed contact met de gemeente van ds Tsangalides en ds Antoniadis zal opbouwen en allen die aan de Opbouw-actie hebben meegedaan, geef ik onder hartelijke dank voor hun gave, in overweging, dat, als ze de griekse kerkjes (voor nog één keer of blijvend) willen steunen, ze dit via de kerk van Dordrecht zullen doen. Het financiële adres van deze gemeente is: Giro 18109 van Rabo-bank te Ridderkerk, t.n.v. rekeningnummer 35.5419.068, Penningmeester Vrijgemaakte Gemeente te Dordrecht.

Amsterdam.

Drs H. de Jong

Om deze expectoratie van dr Elderenbosch te verstaan moet men weten wat die „Kulturkampf“ is. Daar wil ik dus eerst iets van zeggen.

In 1870 werd door het eerste Vaticaanse concilie de paus onfeilbaar verklaard. De kerkelijke overheid wilde de theologische professoren aan de duitse universiteiten die weigerden de pauselijke onfeilbaarheid te aanvaarden ontslaan. Maar Bismarck verhinderde dat tot grote woede van het Vaticaan.

Deze daad van Bismarck was evenwel niet meer dan een incident! De eigenlijke kwestie was deze: Bismarck zag in de R.K. kerk als internationale macht een gevaar voor de eenheid van het door hem gesmede Keizerrijk!

De pruisische regering plaatste daarom het onderwijs, ook het kerkelijke, geheel onder staatstoezicht. De z.g. Meiwetten van minister Falk grepen diep in het leven der kerk in. Daardoor werd o.a. een verplicht staatsexamen voor geestelijken voorgeschreven. En van de Jezuiten en andere orden werden de vestigingen opgeheven. Ook werd het burgerlijke huwelijk verplicht gesteld. Tegen verzet van de clerus trad de regering op met afzetting, beboeting en gevangenisstraf.

Met enorme felheid werd deze strijd gevoerd. Bismarck sprak in die dagen de bekende woorden: „Wir gehen nicht nach Canossa“! Maar Rooms-katholieken en ook vele protestanten verzetten zich fel tegen de aantasting van de vrijheid der kerken, tegen het „Staats alvermogen“ dat er altijd op uit is het volk een staatsgodsdienst of een door de staat voorgestane wereldbeschouwing op te dringen.

De bedoeling van dr Elderenbosch is nu wel duidelijk.

De confessionele partijen, zo wil hij zeggen, hadden als een leeuw moeten vechten tegen de ontluistering, de „ontmanteling“ van het geschiedenisonderwijs zoals die onder de vignieur van de Mammoetwet plaats vindt. Want vooral door het „goede“ geschiedenisonderwijs, het geschiedenisonderwijs — om met Groen van Prinsterer te spreken — in „christelijk nationale zin“, kan en moet de jeugd wegwijs gemaakt worden in de geestelijke jungle, de anti-christelijke vervuiling van het geestelijk klimaat van onze dagen. In de geschiedenis kan en moet op concrete wijze getoond worden hoe funest de Revolutie, de radicale en integrale theoretische en/of praktische verwerping van het Evangelie, het gezaghebbende Woord van God, in alle sectoren van het mensenleven

werkt. Hoe bitter, bitter nodig is in onze dagen b.v. een indringende bespreking van Marxisme, Neo-Marxisme, Leninisme **in de gang van de geschiedenis der laatste eeuw**. Dan wordt het duidelijk dat alleen illusionisten kunnen geloven dat het socialistische maatschappijconcept kan worden uitgedrukt uit, en gerealiseerd kan worden zonder daarbij te kunnen loskomen van, de verderfelijke ideologie waaruit het is geboren en waaraan het onlosmakelijk is verbonden. Uit de geschiedenis kan worden aangetoond hoe een verziekte democratie, zoals we die nu in West-Europa beleven, onherroepelijk leidt naar de dictatuur, hoe anarchisme en dictatuur dialectisch met elkaar zijn verbonden. Uit de geschiedenis kan worden aangetoond dat de lamlendigheid van de democratieën, de onwil, de onmacht tot geestelijke en nationale weerbaarheid aan bandieten als Hitler de kans geven hun duivelse concepten uit te voeren. Er is nooit een oorlog geweest, zei Churchill eens, die zo gemakkelijk had kunnen voorkomen worden. Er is er ook nooit een gevoerd die zo verschrikkelijk is geweest.

De grote Huizinga schreef in zijn „Nederlands Geestesmerk“: „Wie zich afgesneden denkt van de herinnering aan zijn herkomst, groei en lotgeval, staat **redeloos** voor het leven. Elk welbewust volks- en staatsbesef eist kennis en rekenschap van de historie.“ Inderdaad.

En wanneer men, en speciaal een overheid, zó redeloos in het leven staat, dan leidt deze redeloosheid in tijden van crisis tot radeloosheid en deze weer tot reddeloosheid.

■ een profeet

Een goede historicus krijgt zo ongewild en onbedoeld en onopzettelijk een bijzondere functie in het cultuurleven naar al zijn aspecten — ook en niet het minst in het kerkelijke leven.

Wat hij doet is het kritisch nasporen van wat vroeger geschiedde. Critisch, d.w.z. met voortdurende hantering van normen. Dat doet iedereen! Het meest en het meest „gevaarlijke“ de man die meent dat hij dat niet doet! Ook een historicus kan zichzelf zijn diepste levenskeus, zijn „hart“ nooit buiten spel zetten. Groen zei van een goede historicus dat hij „partijdig“ moet zijn. Omdat alleen hij die partij kiest „onpartijdig“ kan zijn!

Door wat zo'n historicus zag en vertelt wordt de toehoorder op een bepaalde wijze actief, hij wordt erin betrokken. Hij bespeurt allerlei verschijnselen, gebeurtenissen, ontwikkelingen die analoog zijn aan wat hij om zich heen bespeurt. Hij ziet dwaasheden, ongerechtigheden, katastrofes die hij in eigen omgeving ontdekt of die daarin dreigend op hem af komen.

Wanneer men b.v. dr De Jong volgt in zijn minutieuze beschrijving van de lamlendigheid, dwaasheid, verblinding, zorgeloosheid die voor de tweede wereldoorlog in ons land heersten, herkent hij tot zijn schrik nu precies dezelfde verschijnselen. Toen de duitse industrie dag en nacht zwoegde om kanonnen en vliegtuigen te produceren zwamde men in parlement en gemeenteraden honderd uit over alle mogelijke futiliteiten. En gebeurt vandaag niet precies hetzelfde?

Maakt men onder ons volk er werkelijk ernst mee dat de Russische bewapening exorbitant toeneemt. Vraagt men zich af of dat alleen maar gebeurt om „soldaatje te spelen“. En meent men dat een tweede Hitler een onmogelijkheid is. Kleine Hitlers zijn er in ieder geval al genoeg!

Wie de kerkgeschiedenis van na de Napoleontische tijd kent ontdekt frappante overeenkomst met die van nu. Ook toen het hoogmoedig besef dat men eindelijk het wezenlijke van het Evangelie begon te verstaan. Ook toen de mening dat men ver boven de reformatoren was uitgegroeid. Ook toen de verzekering dat het verzoenend lijden en sterven van Christus een verwerpelijke „bloedtheologie“ is. Ook toen een intensief oecumenisch streven dat alle kerken wilde doen samensmelten. Ik heb mij in de voorbije maanden intensief bezig gehouden met de strijd over de kerkregering uit de eerste jaren van de Afscheiden kerken. Ik ben van de ene verbazing in de andere gevallen. Want in de huidige discussies daarover wordt niet één standpunt verdedigd, geen enkel argument gebruikt, geen kwade of goede oplossing nagestreefd die men in de strijd van toen niet ook ontdekt. Wat we in onze kring beleven zijn niet meer dan herhalingsoefeningen, zij het op minder geaccidenteerd terrein.

Op deze wijze werkende wordt een historicus een profeet. Neen, niet opzettelijk. Als hij dat wil zijn, wordt hij het juist niet. Hij wordt het wanneer hij om zo te zeggen met zijn rug naar zijn hoorders staat, in een en al aandacht voor het verleden. En vertellend wat hij zo ziet! Hij wordt zo een met de rug naar „het publiek“ gekeerde verteller die ondanks hem zelf een profeet is. Een „rückwärts gekehrter Prophet“. En het is een levensbelang naar zo'n profeet te luisteren. Want „zij die de geschiedenis niet kennen, zijn gedoemd haar te herhalen.“

■ de toepassing

Ik heb dit artikel geschreven nadat ik me een poosje had bezig gehouden met het feit dat de „Vaderlandse Geschiedenis“ van Hendrik Algra — **Despereert niet** — al weer een nieuwe druk heeft beleefd. Er zijn van dit prachtige boek reeds veel meer dan 25000 exemplaren in omloop. Dat is een verheugend ding in onze nu niet bepaald opwekkende tijd. Als er voor onze jeugd iets nodig is dan is het kennis van de geschiedenis zoals die door Algra wordt geboden. Ik zou alle ouders willen aanraden dit boeiende vijfde boek aan hun kinderen mee te geven! Het is betrouwbaar, het is boeiend, bovenal het geeft „christelijk-nationaal“ geschiedenisonderwijs.

Laat ik er nog bijzeggen dat het maar f 142,50 kost. Na 15 mei f 172,50.

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

Instrumentale kerkmuziek

van adembenemend karakter

Vraag uw organist: waar de oorsprong ligt van onze instrumentale kerkmuziek. Hij zal diep nadenken. Met een beetje geluk en wijsheid zal hij antwoorden: 1639 — Het orgel in de Hooglandse Kerk te Leiden vergezelschapte de gemeentezang voor het eerst. Dat antwoord is goed, maar niet voldoende. Want de oorsprong van onze instrumentale kerkmuziek ligt niet zo'n slordige 3½ eeuw terug in de geschiedenis — maar zeker meer dan 12 eeuwen. Lang voor de middeleeuwen was de trompe, nu beter bekend als de franse jachthoorn, tot in de liturgie doorgedrongen.

De heer Olivier Alain dateert deze kerkelijke trompe in de 8e eeuw. Dat doet hij bij het verschijnen van een grammofoonplaat, welke een klassieke Hubertusmis voor elf trompen doet horen, begeleid door niemand minder dan de beroemde franse organiste Marie-Claire Alain — op het orgel van de kathedraal van Méaux.

Marie-Claire Alain begeleidt die Hubertusmis, inderdaad. En als tussenspelen geeft ze een reeks orgelstukken uit een nagelaten suite van J. F. d'Andrieu, gestorven in 1738. Laat die orgelsuite nu toevallig in D grote terts staan, dezelfde toonhoogte, welke de franse trompen ook hebben. De onderdelen van de mis (introitus, kyrie, offertoire, magnificat, élévation, domine en zo voort) worden telkens afgewisseld met een stuk voor orgel solo. In totaal zijn dat 22 nummers.

Deze grammofoonplaat (Erato STU 70350 f 23,50) is niet alleen belangrijk om Marie-Claire in een bijzondere creatie te horen. Maar is vooral belangrijk om de betekenis van het getempereerde orgel tegenover de natuurlijke boventonen van natuurinstrumenten te beleven. Ondanks het sublieme spel van deze organiste op een subliem orgel, en ondanks de sublieme posthume suite van d'Andrieu, is aan het orgel een bescheiden, zo niet een bedenkelijke rol toebedeeld. Nummer 20 bijvoorbeeld laat het orgel horen als imitator van de trompes de chasse. Tegenover de échte trompes, hier tegenwoordig, verliest het perfecte orgel de strijd erbarmelijk.

—o—

En nu vraagt u: waar komt die trompe eigenlijk vandaan?

Reeds in overoude tijden kende men de cornure: een aan de rams- of runderhoorn ontleende hoorn, die u bijvoorbeeld bij Breughel de Oude tegenkomt, en die de menselijke stem groter kracht en draagwijdte verleende. Meest in ritmische signalen gebruikt, in zekere zin ook wel met hoogteverschil van enkele tonen, was hij een genoegzaam contactmiddel tussen mensen-op-afstand. Bijvoorbeeld in de jacht of in de strijd. In zoverre is de cornure vergelijkbaar met de oudtestamentische bazuin of sjojaar, eveneens van runder-, rams- en gazellehoorn gemaakt.

Daarnaast echter kende men van overoude tijden de metalen trompe. Mozes bijvoorbeeld, zie Numeri 10, maakte zilveren trompetten, kleine trompen. Hierop kon men meerdere boventonen produceren, zoals de Bijbel ook duidelijk aangeeft. De statenvertaling spreekt van een „gebroken klank”; in de muzikaleer spreken we van een gebroken accoord en bedoelen hetzelfde: een reeks bij elkaar behorende tonen. Iedere organist kan u vertellen, dat de boventonen van een orgelpijp of hoorn des te gemakkelijker klinken, naarmate zijn doorsnee nauwer is. Een sjojaar, runderhoorn of cornure is door zijn dikte boventoonarm, sterk van grondtoon. Maar een koperen trompe, die men zo nauw kan maken als men wil, is boventoonrijk, zwak van grondtoon.

Welnu, de koperen trompe de chasse die vandaag in Frankrijk en België, langzamerhand ook in Nederland, bekend is — heeft een lengte van meer dan vier en een halve meter en heeft de D uit het groot octaaf (de laagste van uw harmoniumklavier) als grondtoon. Volgens de natuurlijke reeks kan de trompe achtereenvolgens deze tonen geven (en laat dat nu even in universele termen gezegd mogen worden:) do - sol - do - mi - sol - do - re - mi - fa - sol - la - (si) - do. Steeds opklimmend, zoals u al begrepen hebt. En dit zonder kleppen of ventielen, of andere hulpmiddelen dan de mond, de wangen en de adem. Een omvang van vier octaven, een benedenregister van een grote drieklank, een zangregister van een hele toonladder. Door verschillende mondstukken (en monden!) te gebruiken, krijgt men bashoorns en discanthoorns. De trompen worden dan ook vier- tot vijfstemmig geblazen.

Voor u dit artikel nu weglegt als voor u ongeschikt zij u verzekerd, dat dit geen hobby van een hobbyist betreft, maar een stukje achtergrond en geschiedenis van uw eigenste kerkmuziek, welke uw voorvaders hebben beoefend, en waarvan de Heere uw God gediend wilde zijn!

—o—

Nu is de Sint-Hubertusmis wel een der oudste en meest bekende voorbeelden van kerkmuziek, welke van lang voor de middeleeuwen tot ons is overgekomen. Van oude tijden af zijn er missen gecelebreerd voor Sint Hubertus, de bekeerde jager, die later bisschop

C. P. PLOOY - EDE

De brief van Jakobus

Niet alleen horen, maar ook doen
(1 : 22-27)

Hier komt Jakobus tot het eigenlijke onderwerp van zijn brief: weest daders des Woords en niet alleen hoorders, dan zoudt ge uzelf misleiden.

We moeten niet over het woordje „alleen” heen lezen, dan krijgen we een verkeerd dilemma: horen OF doen. Neen, het is: horen EN doen.

We moeten trouwens niet alleen het woord „daders” onderstrepen, maar minstens (in onze tijd) zo sterk „des Woords”. We moeten

wel weten WAT we gaan doen, en daarvoor dienen we toch eerst rustig te luisteren naar Gods Woord. Daarom werden dan ook allereerst HOORDERS gevraagd (vers 19-21), maar dan nu óók DADERS. Dat horen natuurlijk DEZELFDE te zijn. 't Is geen kwestie van voorkeur en we gaan de gemeente ook niet opsplitsen in 2 groepen: luisteraars en „doeners”. Een Pauluskerk en een Jakobuskerk. „Doeners” die niet eerst geluisterd hebben naar de HERE worden „zelfdoeners”. Pas op voor „zondagchristendom”, dat het zondags gehoorde niet in

praktijk brengt, — maar pas ook op voor „maandagchristendom”, dat de zondagse kerkgang overbodig vindt, omdat het immers maar aankomt op „praktisch christendom”.

Leest u in dit licht nog eens de geschiedenis van Maria en Martha (Luk. 10 : 38-42). En sla eens de volgende teksten op: 1 Sam. 3 : 10; Ezech. 33 : 32; Matth. 7 : 24; Rom. 2 : 13.

Als het horen niet tot daden leidt misleiden we onszelf, zegt Jakobus. Vrome zelfmisleiding. Je in slaap laten wiegen op de kadans van de eindeloos zichzelf repeterende prediking. Uit de gelijkenis van de man die zijn huis op zand bouwde kunnen we weten hoe gevaarlijk het is. Je kunt n.l. van het horen van het Woord Gods nooit zeggen: baadt het niet het schaadt ook niet, — neen, als het niet baadt en ons brengt tot de daad dan schaadt het wel degelijk! Het is vrome zelfmisleiding te denken dat we duizend preken kunnen hebben aangehoord, zon-

der dat het ons schaadt. Als wij het Woord niet doen, doet het nog wel iets met ons, n.l. ons schuldig stellen in het eindoordeel. Als wij niet toelaten dat het Woord ons leven mag vernieuwen, dan zal het ons leven vernielen.

Bertolt Brecht vertelt in één van zijn boeken een veelzeggend verhaal in een paar regels: „Een man die mijnheer K. lange tijd niet gezien had begroette hem met de woorden: U bent helemaal niet veranderd! O, zei mijnheer K. en verbleekte.”

Deze mijnheer K. is er in ieder geval nog beter aan toe dan de man uit vers 23, 24. Hij kijkt in de spiegel, ziet nog altijd hetzelfde gezicht, waarmee hij geboren werd, draait zich om en wordt er niet „anders” van.

Deze spiegelkijker is beeld van de grenzenloos oppervlakkige hoorder van Gods Woord. Hij wordt er niet anders van! Leg daar eens naast Ef. 20-24! Als je in Gods Woord en jezelf en Christus hebt leren kennen, dan gaan er won-

van Maastricht is geweest en die nog steeds als beschermheilige geldt tegen hondsdoelheid en alle ziekten van wild en vee; al is zijn datum van de kalender afgevoerd sedert enkele jaren. Wie ooit de plechtige Hubertusviering in België of in Frankrijk meemaakte, is voor zijn leven onder de indruk gekomen van de primitieve religieuze extase, welke hierin te vinden is. Als regel komt het orgel er heel niet aan te pas. Zelfs de menselijke stem treedt terug. Met Sint Hubertus dragen de trompen gezamenlijk de mis op, zij „sonneren” de mis in al zijn onderdelen. Die onderdelen zijn letterlijk mondeling overgeleverd: de meeste blazers kennen het notenschrift niet eens. Een sonneur zei me eens: hebt ge muziek gestudeerd? Vergeet dan al uwe muziek, meneerken, en laat uwe natuurlijke oren werken!

Het is een feit dat de trompe, beter bekend als de trompe de chasse, naar de jacht is teruggedrongen. Ze weet zich nauwelijks staande te houden in het leger: bij de afdeling Jagers wel te verstaan. Maar eens in het jaar wordt zij bij de zuidelijke broeders weer in het kerkelijke leven ge-incorporeerd, op de plaats die haar vroeger toekwam.

De trompe is een gevaarlijk instrument. Niet alleen omdat zij speler en hoorder ademloos maakt. Maar ook omdat zij gevoelens in de cultuurmens loswoelt, die door vele eeuwen van beschaving zijn overwoekerd. De trompe hoort bij het vrije veld, bij de jacht, bij de natuurmens. Zij heeft een ontembaar karakter: kan menselijke vibrato's geven, hartstochtelijke crescendo's en diminuendo's, vleiende smorzando's, felle sforzato's, gemene staccato's en bliksemende klankexplosies. Heel het palet van gevoelens, die bij de middeleeuwse mens behoren — met zijn religieuze extase en zijn bijgelovige angsten, zijn hongersnoden en epidemieën, zowel als zijn uitbundige feesten — u vindt het bij de trompe terug.

De franse trompe is dan ook vrouwelijk. Merkwaardig, dat hoorn in onze taal mannelijk heet. De franse menselijkheid heeft de vrouwelijke stem nodig om zich te uiten; maar de nederlandse calvinist verheft den hoorn. Hij doet dat welbewust en onttrekt aan de trompe alle elementaire hevigheid alvorens haar tot een gecultiveerde mannelijke waldhoorn te verheffen. En daar staat ons orgel als onzijdig tussen in

—o—

Want ja, wat blijft er eigenlijk van dit orgel over? Tegen zo'n dithyrambische, ongetemde wijl ontembare, klankzee is ons mooiste orgel een dooie diender. Zelfs de reine kwint, de zuivere derde natuurtoon, kunt u er ternauwernood in een mixtuur aantreffen. Maar wie de reine kwarten en kwinten uit de trompe hoort zal, als hij over de schrik heen is, een onvergetelijke indruk behouden. Die merkt dat de tonen, die wij van ons klavier kennen, zeer ver van de zuivere natuur zijn geraakt; dat de wetenschap aan de natuurtonen enorme verminkingen heeft opgelegd. De g'' bijvoorbeeld van de trompe klinkt bijna als een gis'' van het orgel; maar klinkt meer

geloofwaardig dan de getempereerde toon uit een gepolijste orgeltoets. En welwillend komt de sonneur (d.i. de bespeler van de trompe de chasse) aan Marie-Claire tegemoet, door met zijn hand aan de kelk van de trompe de kwart ietwat te verlagen, zodat de organiste niet meer voor schut zit.

Want wat is de kwestie? Eeuwen lang heeft men op de clavecymbels en oude orgels slechts in weinig toonaarden kunnen spelen: daar buiten kwamen bij meerstemmig gebruik onaangename samenklanken te voorschijn, die buiten het muziekboekje vielen. Het was de orgelbouwer Silbermann, die ten tijde van J. S. Bach het octaaf in 12 gelijke afstanden knipte, tempereerde zagezegd, zo dat plotseling in alle toonaarden gespeeld kon worden. Bach was zo onder de indruk van deze vinding van Silbermann, dat hij zijn „Wohltemperiertes Klavier” schreef: een reeks van 24 preludes en fuga's in alle opvolgende toonaarden. Zo toonde hij aan, dat — door een beetje wetenschappelijk aan de natuurklanken te snoeien — alle toonaarden bruikbaar waren geworden, zonder de hinderlijke bijverschijnselen, die door meerstemmigheid ontstonden. Van zuiver enthousiasme schreef hij meteen een tweede deel, met nog eens 24 preludes en fuga's. Beter advocaat voor de getempereerde stemming kon men niet vinden.

Maar het is een onmogelijk samenspel, de Rallye Louvarts de Paris met zijn elf trompen, tegen een kathedraal-orgel dat getemd, wijl getempereerd is. De trompen kunnen het orgel maken en breken. Niet alleen in klankvolumen, in helderheid, in overtuigingskracht; ook in natuurlijke schoonheid en natuurlijke zuiverheid. Het is niet toevallig, dat we spreken van „reine” stemming. Elke organist moest dit fenomeen beleven om objectiever tegenover zijn instrument te staan. Het zal hem wat deemoediger doen spreken over het „koninklijk instrument”.

Deze groep sonneurs, in de kerk opgesteld, maakt een levenslange indruk op u. Zij brengen de muziek van 12 eeuwen geleden tot leven. Zij vormen een hecht verband van trefzekere instrumentale zangers van eeuwenoude, overgeleverde, anonieme zangen. Wie de tekst van de mis kent (bijna enkel bijbelgedeelten) herkent de woorden. Maar de woorden zijn in koper gegoten zangen geworden: kretten uit diepten van ellende en een jubilus, die de hemel doet scheuren. En alles, wat daar tussen in ligt. Alle delen zijn, zelfs de fanfare-postludes, van een diepe religieuze beweging.

Een kyrie of een cantique du sonneur, door een solist geblazen, is als een persoonlijk gebed namens allen te beschouwen. Maar de meeste delen zijn meerstemmig, choraal. Of eenstemmige frasen, door een afsluitende cadens beëindigd. Of canons, of echokoren, of refreïns. Alles is schoon, alles komt over u als credo's uit verre verten. Augustinus zou er bij hebben geweest van ontroering, reken maar. En als u het geluk hebt zulk een muziek te beluisteren: luister dan met onbevengden oren naar deze confrontatie van middeleeuwse mystiek en hedendaagse orthodoxie. En verwondert u hier, mensen.

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

dere dingen gebeuren in je leven: verjonging, verandering, vernieuwing!

Bij vers 25 bedenken, dat Jakobus met „de volmaakte wet, die der vrijheid” nog altijd over Gods Woord spreekt. Hij duidt dat naar de wijze van Israël aan als de Thora, de 5 boeken van Mozes. Jakobus was bezig, zonder dat hij 't wist, het eerste boek voor het N.T. te schrijven. De „twaalf stammen in de verstrooiing” waren voor „Gods Woord” nog helemaal op het O.T. aangewezen. Maar in die Thora (het h art van het O.T.) zag een man als Jakobus „wet” en „evangelie” door-

een gewezen. De „volmaakte wet” is het Woord van God, dat ons in de vrijheid zet, zoals het opschrift boven de 10 Woorden des Verbonds onze vrijheid in Christus proclameert.

Dat Woord maakt vrije mensen van ons, vrij van obsessie van de armoe en vrij van de obsessie van de rijkdom. Vrij van alle verslaving. Wie meent dat hij vrij man wordt als hij barrikaden opwerpt, revolutie propageert, van het kapitaal der rijken een flink portie naar zijn eigen zak laat overvloeien — misleidt zich (vers 22). Alleen als Christus u vrijgemaakt heeft zult ge w arlijk vrij zijn. (Jak. 2 : 12, Joh. 8 : 36, Gal. 5 : 1, Rom. 8 : 2)

Het „zich verdiepen” en „blijven” staat natuurlijk tegenover die oppervlakkige blik in de spiegel en dan vergeten hoe je er uitzag.

Op de vrome zelfmisleiding komt Jakobus nog weer terug in vers 26. „Waardeloos” noemt hij de godsdienst van iemand die meent heel godsdienstig te zijn, maar zijn

tong niet in toom houdt (zie vers 19, 21; 3 : 1-12; 4 : 1, 11, 12; 5 : 12).

„Zijn godsdienstigheid stelt niets voor” (vert. van Groot Nieuws) Zie Luk. 10 : 31, 32.

„Zuivere en onbevleete vroomheid in de ogen van onze God en Vader is:

wezen en weduwen opzoeken in hun nood,

en zichzelf vrijwaren voor de besmetting van de wereld”.

(Willibrordvertaling van vers 27) Goed zijn voor je *naaste* (wees en weduwe) —

goed zijn voor *jezelf* (onbesmet bewaren) —

en dit alles „voor God”.

Prof. Smelik in zijn commentaar op dit vers: „In de geschiedenis der kerk zijn zulke uitspraken gebleken gevaarlijk eenzijdig te zijn, wanneer ze de schijn wekken alsof het in de godsdienst *alleen* ging om de *naaste* en om *zichzelf*. Er scheen dan voor God geen plaats meer over te blijven, religie werd humanisme. Maar daar kan Ja-

kobus, als men heel zijn brief leest, niet aansprakelijk voor gesteld worden”.

Wat Jakobus in vers 27 met „wereld” bedoelt, daarvan geeft hij een illustratie in 2 : 1-4: het gedragspatroon van de wereld, die denkt in termen van macht, geweld en zelfhandhaving, rijken en machtigen naar de ogen ziet en onderdrukking van economisch zwakken en politieke minderheden als vanzelfsprekend aanvaardt.

We houden ons niet onbesmet van de wereld door *uit* de wereld te gaan, en ons volkomen afzijdig te houden van de wereldproblemen. Lees Joh. 17 : 11-19. We zijn *niet uit* de wereld, maar worden wel gezonden *in* de wereld.

Jezus' bede is, dat we *in* de wereld bewaard blijven voor de boze, geheiligd worden in de waarheid, en onszelf onbesmet bewaren *in* de wereld.

Alleen als we onbesmet blijven *van* de wereld, kunnen we wat zijn *voor* de wereld.

„Een gesloten deur... een open venster.”:
de zorg voor de geestelijk gehandicapte naaste.

Uithuisplaatsing

De vraag die veel ouders met zorg bezighoudt is: Wat moet er met ons geestelijk gehandicapt kind gebeuren, als wij er niet meer zijn? Een oplossing is dan een gezinsvervangend tehuis.

★ De knellende vraag voor ouders kan zijn: Moet hun kind nu, terwijl ze zelf gezond zijn al naar een tehuis, of moeten ze nog wachten?

De ouders hebben vaak toekomstangsten: Het kind zal in een omgeving komen die het niet kent... bij mensen die het kind niet kennen; bovendien raken ze het kind aan wie ze de meeste zorg gaven, kwijt...

Wanneer de eindfase van een gezin nadert, (dat wil zeggen, als de meeste kinderen het huis verlaten), moeten de ouders nagaan of hun probleemkind niet óók het recht heeft op een aan hem aangepast milieu.

„Ikke ook gloot.” „Ikke ook kamers wonen”... zei een jochie, dat alleen was achtergebleven nadat zijn broers en zusters het huis waren uitgegaan.

Voor de ouders echter kan die stap dan juist extra zwaar worden: hun kind, de enige die ze nog overhouden, die hun zorg en aandacht nog daadwerkelijk nodig heeft...

Toch is het erg verstandig de imbecille jongens en meisjes die wel verzorging maar geen verpleging nodig hebben, reeds op te nemen in de tehuizen, wanneer de ouders nog gezond zijn. Ze kunnen langzaam aan wennen aan hun nieuwe omgeving; kunnen, wanneer het heimwee hun te machtig wordt, terugkeren naar hun huis, waar ze alles nog bij het oude vinden.

Wanneer dan eenmaal de tijd aanbreekt dat de ouders overlijden, of niet meer in staat zouden zijn hun kind te verzorgen, zijn de kinderen reeds gewend aan het huis en zijn ze dit als hun 'thuis' gaan beschouwen, temeer daar de gezinssfeer in het tehuis zoveel mogelijk wordt benaderd.

Acht tot maximaal twintig personen vormen één grote familie. Het tehuis kan als een verlengstuk van de zorg en de toewijding van de ouders worden gezien. De Ouderverenigingen helpen de ouders de eerste drempel overschrijden door samen met hen en het gehandicapte kind een bezoek aan het tehuis te brengen.

★ Ook voor de tijdelijke uithuisplaatsing geldt voor sommigen dezelfde drempelvrees. Ook dit kan een ingrijpende gebeurtenis zijn in het leven van ouders en kind.

Deze laatste wordt in een short-stay-home (kort-verblijf tehuis)

geplaatst, wanneer thuis moeilijkheden van tijdelijke aard zijn, als ziekte van de moeder of wanneer er gezinsuitbreiding was e.d. Deze tehuizen zou men kunnen beschouwen als pleeggezinnen in het groot. Ze worden dan ook vaak gezien als een tussenvorm tussen het pleeggezin (waar kinderen worden opgenomen die plotseling door een ongeluk beide ouders verloren, en ook zij die door ziekte of zwakte van de moeder tekort komen aan liefde en verzorging) en het internaat (waar vooral kinderen komen die thuis vanwege hun gedragingen of handicap niet te handhaven zijn).

Wij ontvingen een gedicht, gemaakt door de moeder van een gehandicapt meisje.

Bezoekdag.....

*Je was al vroeg naar bed gegaan
Om tijdig op te kunnen staan
Sliep je wel rustig, — of toch niet
Streed vreugde, toen al met verdriet?*

*Morgen, ja morgen was de dag
Dat je je meisje fijn weer zag
Ze is zoo blij, met elk bezoek
Verdriet, — kijkt sluipend om de hoek*

*Je ging op reis, vol goede moed,
en praatte wat van „'t Weer is goed”
Gedachten zijn al ver vooruit
Totdat je ze in je armen sluit.*

*Wij spelen dan, en maken pret
Zij schatert en geniet,
Van 't lekkers dat werd mee gebracht
Tot dekking van 't verdriet.*

*Dan ga je weer, zij zwaait je uit
Van achter glazen wand
Je wuift, en wuift, totdat j' alleen nog ziet
Haar kleine, lieve hand.*

*Je weet niet, wat je zeggen moet
Dus zeg je maar „het weer was goed”
Want in je keel, kropt het verdriet
Maar ach, dat zeg je nu nog niet.*

*Thuis dank je God, voor Zijn geleide
En voor de vreugde, van die dag
Terwijl het binnen, in je schreide
Maar dat toch niemand aan je zag.*

*Maar als het nacht geworden is
Dan huil je al je droefheid uit
Totdat de hoorder van het gebed
Met slaap, je droeve ogen sluit.*

Een stem op de achtergrond

★ Wanneer ouders eenmaal hebben besloten tot uithuisplaatsing van hun kind, blijven ze toch vaak met de vraag zitten: Deden we er wel goed aan? Gelukkig worden ze dan weer begeleid door de Oudervereniging.

In plaats van achterom te kijken moeten de ouders proberen vóóruit te zien.

De lege plaats thuis blijft evenwel, en vaak vragen de ouders zich af, of het goed is geweest dat ze hun kind uit huis hebben laten gaan.

Een voorbeeld hiervoor is een gedicht dat een vader eens schreef:

*„Wij hebten oes dochtertien
niet meer in hoes
Ze zeeden: 't was beter
Veur heur en veur oes.*

*Wij hebt heur doe vot-bracht;
't kun ook niet meer
Maor die dag in de winter
Vergeet ik nooit weer.*

*Mien vrouw hadde 't wichien
bij zuch op schoot
Wij zeeden gien woord...
Want de bliedschap was
dood.”*

Daarom zouden de ouders betrokken kunnen worden bij het wel- en- wee van hun kinderen in de tehuizen. Wanneer een goede relatie tussen ouders en leiding ontstaat, wordt de drempelvrees overwonnen en met een gerust hart kunnen de ouders hun kinderen dan achterlaten in de wetschap dat in het tehuis de herinnering aan het ouderlijk huis levend wordt gehouden. Vaak gebeurt het dat na de uithuisplaatsing van het zorg-kind het „thuisgebleven” gezin beter gaat funktionieren, andere kinderen beter tot hun recht komen.

Kind en ouders kunnen dan gelukkig verder gaan. Het kan dan voorkomen, wat ik van een ont-nuchterd en tegelijk nuchter ouderpaar hoorde: Hun zoon was het huis uit, maar kwam eens in de twee weken thuis. Zondags-avonds ging hij dan weer weg. Na de zondagmiddagdienst werd koffie gedronken bij kennissen; na verloop van tijd werd Joop echter onrustig en vond „dat ze maar eens moesten opstappen.” Ondanks geruststellingen van ouder- en kennissenkant wilde hij weg, want, zo zei hij: „Anders kom ik niet op tijd thuis.”

★ Werkvoorziening

Bij veel van de tehuizen, die voornamelijk door de Ouderverenigingen zijn opgericht, is een bijbehorende werkplaats. Het werk dat hier verricht wordt, is niet gericht op de prestatie, niet op de kwantiteit. Het gaat erom dat de kwaliteit van het af te leveren werkstuk uitstekend is.

De bewoners van het tehuis mogen zich ervan bewust zijn dat zij — met hulp — een plaats in de samenleving innemen. Zij krijgen een plaatsje in de werkvoorziening omdat zij er echt bij horen, deel uitmaken van die samenleving!

Het werkende kind is dus in het bedrijf geplaatst, staat niet in dienst ervan.

Dat laatste is wel het geval bij de zogenaamde Sociale Werkplaatsen in Nederland. Deze dragen meer het karakter van de grote bedrijven. Wanneer dan ook een gehandicapte op deze werkplaats geaccepteerd is, moet men oppassen dit kind in zijn mogelijkheden niet te overschatten. Een 45-urige werkweek is te lang voor de geestelijk gehandicapte, en daarom ben ik ervan overtuigd dat het goed was dat daartegen voor radio en t.v. geageerd werd, vorig jaar. Wanneer er zorgvuldig werk voor de jongens en meisjes wordt gezocht, lijkt het me dat ouders deze werkvoorziening zullen accepteren en achter de woorden van H. Roland Holst zullen staan:

*„Arbeid is de vreugde
der sterken
en de zwakken
worden sterk door hen.”*

TINEKE VERBURG
Haarlem

Kerknieuws

Bedankt voor Loosdrecht: ds H. J. van der Kwast te Amstelveen.

Beroepen te Emmeloord: ds J. H. Veeffind te Krommenie; te Heemstede-Lisse: ds K. B. Holwerda te Doorn.

Ds K. C. Smouter overleden — Na een ernstige ziekte is ds K. C. Smouter te Barendrecht op zaterdag 26 januari jl. overleden.

Ds Smouter werd geboren op 31 maart 1928 en werd, na zijn studie aan de Theol. Hogeschool te Kampen te hebben voltooid, op 10 juni 1956 te Valthermond-Tweede Exloërmond in het ambt van predikant bevestigd. Vervolgens vertrok hij naar Breda, waar hij op 13 mei 1962 intrede deed. Daarna heeft hij nog ongeveer twee jaar de kerk te Barendrecht gediend. Regelmatig trof men in de kerkelijke pers artikelen van zijn hand aan.

Ds W. J. v. d. Linde — Ds W. J. v. d. Linde hoopt zondag 3 februari a.s. afscheid te nemen van de gemeente te Urk om D.V. zondag 17 februari a.s. intrede te doen in de kerk te Heerenveen na tevoren bevestigd te zijn door zijn voorganger ds J. D. Houtman te Wezep.

Eindhoven — De kerkeraad heeft besloten, dat met ingang van de maand februari tijdens de kerkdiensten uit het Nieuwe Liedboek zal worden gezongen. De liederen zullen van tevoren zorgvuldig worden uitgezocht door de dominee of de liturgiecommissie.

Voorts hebben twee leden van de Chr. Geref. Kerk en twee leden van de Vrijgemaakt Geref. Kerk het plan opgevat binnenkort gespreksbijeenkomsten te organiseren voor leden van beide gemeenten. Het onderwerp zal zijn: De gemeenschapsbeleving binnen de gemeente van Christus. Met grote instemming heeft de kerkeraad dit initiatief, dat ongetwij-

feld ook de hechtheid van de band tussen beide gemeenten positief zal beïnvloeden, begroet.

Zwolle — Daar het orgel in de Zuiderkerk het dreigt te begeven, is er vrijblijvend op proef een elektronisch orgel geplaatst ter begeleiding van de gemeentezang.

Aalsmeer — Op 29 januari jl. vond er een eerste bespreking plaats van de kerkeraad van de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerk met die van de Christelijk Gereformeerde Kerk.

Amsterdam-Noord-Nieuwendam — De kerkeraad heeft op zijn vergadering van 17 jan. jl. uitvoerig gesproken over de situatie, waarin de gemeente zich momenteel bevindt. Deze situatie wordt als zorgwekkend gezien (kerkbezoek, preekvoorziening, verkiezing van ambtsdragers, huisbezoeken). Besloten werd tot het inwinnen van adviezen, waarna deze zaken op een gemeentevergadering gebracht zullen worden.

Oostzaan — De kerkeraad ontving van de C.v.B. bericht, dat thans definitief kan worden overgegaan tot het aanvragen van subsidie voor de orgelrestauratie, daar nu kan worden beschikt over voldoende gegevens betreffende de temperatuur en de vochtigheidsgraad, zoals die door de nieuwe verwarming worden beïnvloed. Tevens zal het interieur van het kerkgebouw worden geschilderd.

Vianen — de kerk te Vianen is opgeheven. De leden hebben zich gevoegd bij de kerk te Culemborg.

Assen — De Gereformeerde Kerk (buiten verband) te Assen heeft reeds enige tijd contact met de Christelijk Gereformeerde Kerk in Assen. Onlangs heeft dat contact geleid tot het besluit om tot kanselruil te komen. Eén keer in de maand zal er van kansel geruild worden; er zal geprobeerd worden om er zo veel mogelijk predikanten bij te betrekken. Verder zal er eens per kwartaal een gemeenschappelijke kerkeraadsvergadering belegd worden voor beide gemeenten.

Verder wordt er aan herinnerd, dat het adres van de kerkeraad is: ds D. J. A. Brink, Obrachtlaan 68. Het adres van de scriba: W. Haaksman, Rozenstraat 17, Bovensmilde, tel. 05927-3076.

's-Gravenhage-Zuid-West — Scriba: L. F. Venderbos, Melis Stoke-laan 828, Den Haag-2031, tel. 070-677803.

INGEZONDEN

HET BLIJVENDE WOORD
Prekenserie onder redactie van di G. Janssen en Z. G. van Oene.

Voor deze prekenserie die in onze kerken verschijnt willen we graag bij het begin van de tweede jaargang nog eens de aandacht vragen. In de maand november is de tweede jaargang van start gegaan en sindsdien verschenen er preken van de predikanten Mooiweer, Bax, H. Smit en Vis.

Er is in de loop van het vorige jaar gevraagd een duidelijk leesbare letter te produceren, vooral voor preeklezende ouderlingen. Zoveel mogelijk hebben we aan deze wens voldaan. Uit de vele

reacties hebben we mogen constateren dat deze serie voorziet in een behoefte. Met name in de zomermaanden zijn er nog al eens gemeenten waar „gelezen” moet worden. En als er dan wat keuze is, vergemakkelijkt dat deze werkzaamheid. Elk onderwerp past ook niet in elke situatie. Door de variatie in de keuze van schrijvers is tevens variatie gewaarborgd met betrekking tot de tekstkeuze.

De abonnementsprijs moest worden verhoogd van f 25,— naar f 30,— per jaar vanwege de stijgende kosten voor papier en verzending. Maar men krijgt daarvoor dan ook maandelijks twee preken toegezonden. Nieuwe abonnementen kunnen worden opgegeven bij: Mevr. E. K. Winkel-Schaapman, Ter Pelk-wijklaan 2, Zwolle.

Tevens zijn nog een aantal exemplaren van de eerste jaargang overgebleven. We kunnen 25 kerken of particulieren helpen aan de eerste jaargang, ingenaaid in stevige band. Wie daarop prijs stelt voor de prijs van f 30,— franco huis kan een briefkaartje

sturen aan bovenstaand adres met vermelding: ingebonden eerste jaargang 1973.

Na verloop van veertien dagen zal dan, zolang de voorraad strekt, toezending volgen.

Zwolle.

Z. G. v. Oene

Bestel al Uw gewenste boeken
bij/via

Boekhandel Koppenaal

Lupineweg 32, Nunspeet.
(tel. 03412-3424)

Snelle levering! Ook aan Verenigingen! Boeken van f 25,— enz.: franco! Ook: **INKOOP!** (Mijn hart. dank a. d. „vaste klanten!”)

H U I S T E H U U R

in Breugel (N.-Br.)
Van 11—30 juli.

Tel. 04990-3826.

De Stichting ter Bevordering van Geref. Soc. Ped. Onderwijs, zoekt voor zijn op 1 augustus 1974 te starten Sociale Academie te Ermelo een tweetal

STAFDOCENTEN

gedacht wordt aan afgestudeerden in één van de sociale wetenschappen.

De datum van indiensttreding zal zijn 1 augustus 1974.

Verder wordt van de te benoemen personen gevraagd al voor die datum in samenwerking met bestuur en directeur mee te helpen aan de doordenking van de plannen ter verwezenlijking van de nieuw te stichten academie, die voorlopig uit eigen middelen zal worden bekostigd.

Gegadigden dienen uit overtuiging in te stemmen met doel en grondslag van de stichting en moeten behoren tot de kring van de participanten.

Zij dienen in het bezit te zijn van 1e-graads-onderwijsbevoegdheid.

Onderwijservaring strekt tot aanbeveling, terwijl verder vereist is kennis van en betrokkenheid op de vragen waarvoor het onderwijs in de sociale sector vandaag wordt gesteld.

Honorering zal geschieden in overeenstemming met de voor deze functie geldende regelingen.

Sollicitaties worden liefst voor 22 febr. 1974 verwacht bij het secretariaat van de stichting: W. Huizer, Postbus 9019, Dordrecht.

Inlichtingen bij: Drs. C. Verhoeff, tel. 08389-5907.

Ons vakantie reisplan 1974 Oostenrijk

Deze Unieke Jongerenreis naar het Bregenzerwäld gaan wij deze zomer weer doen en wel voor de 15de keer.

Door de vele aanvragen gaan wij dit jaar een keer meer doen. Vorige jaren moesten wij vele teleurstellen, omdat wij volgeboekt waren.

De kampeerboerderij van Mevr. Platz in het bergdorp Schwarzenberg geeft ons volop gelegenheid van de kampreis te genieten. De prijs alles inbegrepen verzekering etc. etc.

De data is als volgt:

1 juli t.m. 10 juli — 10 dagen f 350,—

12 juli t.m. 23 juli — 12 dagen f 420,—

29 juli t.m. 7 aug. — 10 dagen f 350,—

9 aug. t.m. 20 aug. — 12 dagen f 420,—

Aanmelden bij de kampleider: Jan Wijnsma, Langrouwsterweg J 296a, Ooster-Nijkerk. Friesland. Tel. 05192-293 b.g.g. 294.

**Bestelde u
de bijbelstudie
over**

**de profeet Jona
al?**

Bestellingen dienen uitsluitend te geschieden op girono, 575663 ten name van G. de Kruijf, Troelstralaan 252 te Utrecht.

De prijs is 1 ex. f 1,75, 5 ex. f 7,50, 10 ex. f 14,—, 20 ex. f 27,—. Elke volgende 10 ex. f 13,50 meer.

„Heere Gij zijt ons een toevlucht geweest van geslacht tot geslacht.” Psalm 90 : 1

Na een rijk leven nam de Here van ons weg onze zeer geliefde Man en Vader

KAREL CORNELUS SMOUTER
in leven Dienaar des Woords

op de leeftijd van 45 jaar.

Barendrecht, W. SMOUTER-WASSINK
WILLEM, BAS, GERT
JOKE, FREEK, KARELTJE

Barendrecht, 26 januari 1974
Wilhelminastraat 43

De begrafenis heeft inmiddels plaatsgevonden woensdag 20 januari te Barendrecht.

„Gelijk een Vader zich ontfermt over zijn kinderen, ontfermt zich de Here over wie hem vrezen.” Psalm 103.

Op des Heren tijd is in zijn Heer en Heiland ontslapen onze innig lieve Broer en Zwager

KAREL CORNELUS SMOUTER

op de leeftijd van 45 jaar.

Aurora, Canada, B. SMOUTER
M. SMOUTER-MAK
Burmington, Canada, A. H. SMOUTER
C. SMOUTER-VERSTEEG
Scheveningen, J. W. KORFKER-SMOUTER
W. KORFKER
Leiden, N. v. d. BOS-SMOUTER
C. v. d. BOS
's-Gravenhage, G. J. WESSELING-SMOUTER
R. WESSELING
Leiden, A. WOLFES-SMOUTER
Rhooen, G. J. SMOUTER
E. G. SMOUTER-v. d. MEER
Eindhoven, M. RIETDIJK-SMOUTER
J. K. RIETDIJK
Rotterdam, P. J. v. STEENIS-SMOUTER
J. J. v. STEENIS
Neven en nichten

Om het sterven van onze vriend en collega

KAREL CORNELUS SMOUTER

zijn wij erg bedroefd.

Toch willen wij, nu hij van ons is heengegaan, gewagen van onze dank aan God voor de vriendschap, die wij van Karel hebben ondervonden, en voor zijn levendig en praktisch onderwijs in de Schriften, dat voor velen en voor ons veel betekend heeft. Wij geloven, dat zijn trouwe arbeid in dienst van het Woord van God zeker niet tevergeefs is geweest, maar rijke vruchten heeft gedragen.

Joh. 15 : 16 en 17.

„Niet gij hebt Mij, maar Ik heb u uitgekozen en u aangewezen, opdat gij zoudt heengaan en vrucht dragen en uw vrucht zou blijven, opdat de Vader u alles geve, wat ge Hem bidt in mijn naam. Dit gebied Ik u, dat gij el-kander liefhebt.”

M. R. van den Berg, Leiden
L. W. G. Blokhuis, Schiedam
N. Cornelisse, Zwijndrecht
A. J. Moggré, Rijswijk
W. G. Rietkerk, Eck en Wiel
G. Roukema, Katwijk
J. M. Smelik, Rotterdam
D. K. Smit, Vlaardingingen
J. W. Verhey, 's-Gravenhage
C. Vonk, Schiedam
J. Waagmeester, 's-Gravenhage

26 januari 1974

De Kerkeraad van de Gereformeerde Kerk te Barendrecht geeft met ontroering kennis van het overlijden van zijn dienaar des Woords

K. C. Smouter

In grote trouw mocht hij onze gemeente dienen. Zijn Hemelse Opdrachtgever heeft hem nu van zijn taak ontheven en hem tot Zich geroepen om te wonen in het Vaderhuis met zijn vele woningen.

W. H. v. Helden, 2e praeses
C. v. d. Linden, scriba

Barendrecht, 26-1-1974

Drukkerij »Steenbergen«

★

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerwerk

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

Stil wachtend op Gods ontferming is heden ontslapen onze geliefde Schoonzoon, Zwager en Oom

KAREL CORNELUS SMOUTER
in leven Dienaar des Woords

op de leeftijd van 45 jaar.

Bloemendaal, W. WASSINK-SLOT
Brunei-Borneo, IR. G. L. WASSINK
Enfield-Australia, W. WASSINK-BLOEMINK
Vaassen, L. WASSINK
Bloemendaal, A. C. WASSINK-PETERS
Schiedam, IR. F. J. WASSINK
S. WASSINK
H. WASSINK-v. WOERKOM
neven en nichten

Inplaats van kaarten

Stil en ontroerd ben ik, door zoveel medeleven van allen ondervonden op welke wijze ook betoond bij het overlijden van mijn man. Hiervoor allen hartelijk dank, ook namens mijn kinderen.

G. van Noort-van der Veen

Ermelo, februari 1974
Horsterweg 21

Nunspeet

Te huur: rustig gelegen nieuwe

6-PERSOONS STACARAVAN

(2 slaapk., str. w., elektr. licht, w.c., gasverw.) bij strand, bos en viswater.

Tel. 03210-3092 (na 19.00 uur).

De Stichting ter Bevordering van Gereformeerd Sociaal Pedagogisch Onderwijs, zoekt voor zijn op 1 augustus 1974 te starten Sociale Academie te Ermelo

DOCENTEN

voor: Godsdienst	plm. 6 uur
Bijbelse antropologie en ethiek	plm. 12 uur
Culturele antropologie	plm. 6 uur
Sociale en economische geschiedenis	plm. 6 uur
Nederlands	plm. 6 uur
Pedagogiek (agogiek) Psychologie-sociologie	plm. 12 uur
Juridische kennis	plm. 6 uur
Economische kennis-statistiek	plm. 6 uur
Medische kennis	plm. 6 uur
Muzikale vorming	plm. 6 uur
Lichamelijke vorming	plm. 12 uur

Gegadigden dienen uit overtuiging in te stemmen met doel en grondslag van de Stichting en moeten behoren tot de kring der participanten. Zij dienen te beschikken over 1e-graads-onderwijsbevoegdheid, onderwijservaring strekt tot aanbeveling.

Honorering zal geschieden in overeenstemming met de voor deze functies geldende regelingen.

Sollicitaties worden voor 1 maart 1974 verwacht bij de secretaris van de stichting: W. Huizer, Postbus 9019, Dordrecht.

Inlichtingen bij: Drs. C. Verhoeff, tel. 08389-5907.

Redactieleden

Ds H. Amelink
Ds G. Janssen
Drs H. de Jong
D. W. L. Milo
Prof. C. Veenhof
Drs H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

Ds H. Amelink,
Lekdijk 82 b,
Langerak (Z.-H.)
Tel. 0 1843 - 232

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Slotlaan 220, Zeist.
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 22,50 per jaar
f 11,75 per halfjaar
f 6,15 per kwartaal
Buitenland: Europa
en zeepost f 30,—;
Luchtpost f 50,—

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie
Rotterdamse Rijweg
174, Rotterdam-8
Tel. 010 - 153535
Giro 40.49.45

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.